

Dönem : 1
Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : **563**

Eğitim ödeneği kanunu tasarısı ve Aydın Milletvekili Mustafa Şükrü Koç'un, Eğitim ödeneği kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonlarından seçilen beşer üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/601, 2/619)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 2195/5249

4 . 12 . 1963.

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 30 . 11 . 1963 tarihinde kararlaştırılan «Eğitim Ödeneği Kanunu tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

İsmet İnönü
Başbakan

GEREKÇE

Milletlerin ileri ve medeni bir seviyeye yükselmesinde öğretmenin rolü büyüktür. Hattâ başlıca vazife öğretmenin omuzlarındadır. Bugünkü medeniyet seviyesine ulaşabilmemiz ve ileri memleketlerle aramızda olan mesafeyi kapatabilmemiz için yeni mesilleri en iyi şekilde geliştirmek zorundayız. Bunun baş dayanağı öğretmendir. Ancak, iyi nesilleri mesut, rahat ve yarınandan endişesi olmıyan değerli öğretmenlerle yetiştirebilir. Öğretmenin hayatı boyunca iki mühim endişesi olmalıdır. Birincisi öğrencilerini, ikincisi de kendisini yetiştirmektir. Öğretmen kendisini yetiştirebilmesi için, kitaba, gezmeye, incelemeye ve zamana ihtiyacı vardır. Halbuki bugünkü şartlarla öğretmenin bunları yapması mümkün değildir. Kitap alacak parası yoktur. Boş zamanlarını kendisini yetiştirmekle değil adlesini geçindirebilmek için mesleki ile hiç ilgisi olmıyan işlerle geçirmektedir. Büyük şehirlerimizde çalışan öğretmenlerin bir çoğu boş zamanlarda malî durumlarını düzeltmek üzere başka işlerde çalışmaktadır. Bu işler öğretmeni yetiştirici olmaktan çok uzaktır. Ekseriya mağazalarda hesap tutmaktan dükkânlarda satış memurluğu yapmaya kadar varan çeşitli işler öğretmeni yetiştirmekten ziyade geriletmektedir.

Geçim güçlüklerinin sebeb olduğu mânevi huzursuzluğun öğretmen ve okuttuğu öğrenciler üzerinde yapacağı zararlı etkilerin öğretim ve eğitim hizmetlerini aksatmakta önemli bir unsur olduğu malûmdur. Öğretmenlik meslekini cazip hale getirmek için meslekin maddi ve mânevi değerini yükseltmek gerekir. Bu sayede öğretmenliğe rağbet artacak ve kabiliyetli gençlerin mesleke alınması yoluyla, okullarımızda eğitim ve öğretimin kalitesi yükselecektir. Bundan başka son yıllarda maddi sıkıntıdan dolayı mesleki terk edip, özel sektörde, Devlet İkti-

sadi Teşekküllerinde, hattâ diğer bakanlıklarda çalışan sayısı bir hayli yüksek kıymetli öğretmenlerin yeniden mesleğe dönmeleri temin edilmiş olacaktır.

Köy öğretmenlerine verilecek eğitim ödeneğinin diğer öğretmenlerden farklı olması birçok bakımlardan zaruridir. Bir öğretmenin köyde kalabilmesi ve gözünü büyük şehirlerden ayırabilmesi için çocuğunun tahsilinden başka endişesi olmaması gerekmektedir. Yani köy öğretmeni şehirde okutacağı çocuğu için daha fazla maddi imkâna malik olmalıdır. Bu suretle köyden şehre doğru akmak isteyen tecrübeli öğretmenlerin uzun zaman köyde kalmaları sağlanmış olacaktır.

İlişik kanun tasarısı bu maksatla hazırlanmış, birinci maddesiyle ilkokul öğretmenlerinin maddi imkânlarını arz olunan esaslara göre az da olsa genişletmek gayesi takibedilmiştir.

Tasarının ikinci maddesi ile mazeret ve sene mezuniyetleri, hastalık sebeplerinden dolayı görevleri başında bulunmayanlara eğitim ödeneğinin verilış şekli tesbit edilmiş, bu maddenin tanziminde diğer ödenek kanunları göz önünde bulundurulmuştur.

Tasarının geçici maddesiyle de 1964 bütçe yılında verilecek ödenek miktarı tesbit edilmiştir. 3 ve 4 ncü maddeler yürürlük hükümleriyle ilgilidir.

Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç'un, eğitim ödeneği kanun teklifi (2/619)

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

İlkokul öğretmenlerine eğitim ödeneği verilmesi hakkındaki kanun teklifim, gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasına delâlet buyurulmasını arz ederim.

Saygılarımla.

5 . 12 . 1963

Aydın Milletvekili
M. Şükrü Koç

GEREKÇE

Milletlerin haaytında öğretmenin önemi büyüktür. Hattâ milletler, ileri ve uygar bir seviyeye çıkmak için öğretmenden büyük görevler beklerler. Gelişmekte olan memleketlerde ise başlıca kalkınma görevi, eğitime bağlı olarak öğretmenin omuzlarındadır.

Biz, bugünkü uygarlık seviyesine ulaşabilmek ve ileri memleketlerle aramızda olan açıklığı kapatabilmek için kuşakları en iyi ve en yeterli bir şekilde yetiştirmek zorundayızdır. Bu işi yapacak tek etken de öğretmendir. Ancak bilmeli ki, iyi kuşaklar mutlu, rahat ve yarından emin olan değerli öğretmenlerle yetiştirilebilir.

Çağımızda öğretmenin, önemli iki özelliğini gözden uzak tutmamak gerektir. Bunlardan birincisi öğrencilerini, ikincisi de kendisini sürekli olarak yetiştirmektir. Oysa bugün öğretmen ailesini geçindirebilmek için mesleki dışında bâzı işlerle meşgul olmaktadır. Örneğin, hesap tutma, taksi şöförlüğü, satış memurluğu hattâ garsonluk vs...

Geçim sıkıntısının öğretmen için meydana getirdiği iç huzursuzluğu da dikkate alırsak bu durumun öğrenciler üzerinde zararlı etkiler yapmakta olduğu, eğitim ve öğretimi de aksattığı görülür.

Her şeyden önce öğretmenliği cazip hale getirmek, öğretmenliğin maddi ve mânevî değerini yükseltmek gerektir.

Öğretmenlik cazip hale gelirse, öğretmenliğe ilgi artar, meslek değeri yükselir; böylece millî eğitimde yüksek bir gelişme oranına sahibolunur.

Bu kanun çıktığı takdirde, yine bu yararlar yanında, diğer alanlara kayan öğretmenlerimize yeniden mesleke dönme olanakları sağlanmış olacaktır.

Diğer bir husus da köy, öğretmenlerine verilecek eğitim ödeneğinin, diğer öğretmenlerden farklı olmasının zorunludur. Bir öğretmenin köyde kalabilmesi, özellikle büyük şehirler tutkusundan uzak durabilmesi için ihtiyaçlarına çare bulmak gerektir.

Bunun için de, çoğunun yetiştirilmesinde, üst okullarda okutulmasında endişe olmaması gerektir. Köyde çalışan öğretmenin okutacağı çocuğu için daha fazla maddi olanağa sahibolması tabii bir haktır. Çeşitli ihtiyaçlarını giderebilmek için bu olanak sağlanmalıdır. ki, diğer yandan tecrübeli öğretmenlerin şehirlere akını durabilsin.

Oysa, köy öğretmenine bu maddi olanakları sağlayamazsak, bugünkü koşullar içerisinde köyde kalıcı öğretmen bulamayız.

İlişik kanun tasarısı bu amaçla hazırlanmıştır. Birinci maddesi ile ilkokul öğretmenlerinin maddi olanaklarını, arz olunan esaslara göre genişletmek amacı güdülmüştür.

Tasarının ikinci maddesi ile mazeret ve yıllık izinleri, hastalık nedenlerinden ötürü görevleri başında bulunmayanlara eğitim ödeneğinin verilmiş şekli saptanmıştır.

Teklifin geçici maddesi ile de 1964 bütçe yılında verilecek miktarın ne oranda olacağı belirtilmiştir.

Eğitim ödeneği kanun teklifi

MADDE 1. — İlkokul öğretmen ve eğitimcilerinden (İlköğretim ve ilkokul müdürleri ve yardımcıları, halk eğitimi, beslenme, eğitim malzemeleri ve ders araçları, kitaplık örgütlerinde görevli olup da ödenek alamıyanlar dâhil) şehir ve kasaba okullarında bilfiil çalışanlara aylıklarından ayrı olarak ayda 100; köy okullarında çalışanlara ayda 150 lira eğitim ödeneği verilir.

Son nüfus sayımına göre nüfusu (2 000) den az olan ilçe merkezleri de bu maddenin uygulanmasında «köy» sayılır.

MADDE 2. — 5 . 1 . 1961 tarihli ve 222 sayılı Kanununun 43 ve 45 nci, 31 . 3 . 1962 tarihli ve 788 sayılı Kanununun 78 ve 79 ncü maddeleri ile 10 . 6 . 1949 tarihli ve 5442 sayılı Kanununun 13 ncü maddesinin (ç) fıkrası gereğince verilen izinler dışında her ne nedenle olursa olsun görevleri başında bulunmayanlara görevlerinden ayrı buldukları sürece birinci maddede zikredilen ödenek verilmez.

Hastalık sebebiyle iş başına gelmeyenlere bu yüzden görevden ayrı geçen günlerin bir ders yılında toplamı 60 günü geçmemek üzere eğitim ödeneği verilir.

GEÇİCİ MADDE — Birinci maddede sözü edilen eğitim ödeneğinin, 1964 bütçe yılına mahsus olmak üzere, %50 si ödenir.

MADDE 3. — Bu kanun 1 Mart 1964 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Maliye ve Millî Eğitim Bakanları yürütür.

M. Şükrü Koç
Aydın Milletvekili

Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi
Geçici Komisyonu
Esas No. 1/601, 2/619
Karar No. 2

16 . 1 . 1964

Yüksek Başkanlığa

İlkokul öğretmenlerine eğitim ödeneği verilmesine dair Hükümet tasarısını müzakere etmek üzere, Millet Meclisi Genel Kurulunun 11 . 12 . 1963 tarihli 13 ncü Birleşiminde kurulması kabul edilen

Geçici Komisyonumuz, aynı mahiyetteki Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç'un İlkokul öğretmenlerine eğitim ödeneği kanun teklifini de birlikte görüşmeye karar vermiş ve Hükümet tasarısı görüşmelere esas alınmıştır.

Komisyonumuz Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu'nun başkanlığında toplanarak Eğitim ödeneği kanunu tasarı ve teklifini incelemiştir. Bu müzakerelerde Maliye ve Millî Eğitim Bakanlıkları temsilcileri ile Millî Eğitim Bakanı da hazır bulunmuşlardır.

Türk toplumunun her alanda çağdaş uygarlık seviyesine yükselmesinde ilkokul öğretmenlerine düşen ödev büyüktür. Memleketimizin geleceğini emanet edeceğimiz genç kuşakların bilgili, kültürlü, faziletli ve ülkücü olarak milletimizin hizmetine hazırlanması gibi büyük bir millî ödevi yerine getirmekle yükümlü bulunan öğretmenlerimizin asgarî maddî ve mânevî huzura kavuşturulması zaruretinde tasarı ve teklifin gerekçeleriyle mutabık bulunan Komisyonumuz, diğer kamu görevlerine verilmekte olan ödenek şeklindeki ek gelir kaynaklarına ilkokul öğretmenlerinin de kavuşturulmasını uygun bulmuştur. Bu ödeneğin munhasıran ilkokullarda fiilen öğretmenlik yapmakta bulunan kimselere verilmesi ve hizmet yerlerine göre ayrı tutulması suretiyle, hem ilkokul öğretmenliğini cazip bir meslek haline getirmede maddî bir teşvik unsuru ortaya konmuş, hem ide ve özellikle köylerde ve mahrumiyet bölgelerinde çalışmakta olan öğretmenlere, hizmetlerindeki farklılığa uygun bir karşılık verilmesi ilkesi göz önünde tutulmuştur. Bu bakımdan komisyonumuz, tasarı ve teklifin başlığını «İlkokul öğretmenliği ödeneği» şeklinde değiştirerek, ödeneğin, ilk eğitimin bütün dalları ve alanlarında çalışanlara şümüllü bir eğitim ödeneği olması önlenerek, fiilen okulda eğitim ve öğretim işi gören ilkokul öğretmenlerine verileceği fikrini benimsemiştir.

Kanununun 1 nci maddesi kimlere ne miktar ödenek verileceğine daındır. (Bu noktada Hükümet tasarısındaki hüküm esas kabul edilmiştir. Ancak 222 sayılı Kanunla değiştirilen muvakkat öğretmenlerle, 97 sayılı Kanunla yedek subay öğretmen olarak askerlik görevini yapmakta bulunan ilköğretmen okulu mezunları dışındakiler ve vekil öğretmenlerin öğretmenlik meslekinin müntesipleri sayılamıyacağı, geçici olarak ve formasyon kazanmadan istihdam edilmiş kimselerin ilkokul öğretmenleri için verilmesi kararlaştırılan bu ödeneğin dışında tutulması uygun görülmüştür. Buna göre asıl ilkokul öğretmenleriyle, 1111 sayılı Kanunu değiştiren 291 sayılı Kanun gereğince Millî Savunma hizmetlerini ilkokul öğretmeni olarak yapmakta bulunan asıl öğretmenler ve köy öğretmenleri bu ödenekten faydalanacaktır.

Köylerimizin typratıcı mahrumiyet şartları, kendini yetiştirme imkânlarının sınırlı oluşu, buralarda çalışan öğretmenlerin az maaş almaları gibi faktörler, köy öğretmenlerine verilecek ödeneğin 150 liradan az olmamasına gerekçe teşkil etmiştir. Bu farklılık sebebiyle köylerden şehirlere öğretmen akını nisbeten önlenmeye çalışılmış olacağı gibi, köyde hizmet etmenin maddî karşılığı da sağlanmış bulunacaktır.

Bu kanunda şehirlerdeki 27 563, köylerdeki 28 920 asıl ilkokul öğretmeni faydalanmış olacaktır.

1 nci maddenin 1 nci fıkrası yapılan değişiklikle şu şekli almıştır :

Asıl ilkokul öğretmenleriyle, askerliğini yapmakta olan asıl ilkokul öğretmenleri ve köy öğretmenlerinden (İlköğretim ve ilkokul müdürleri ve yardımcıları dâhil) şehir ve kasaba okullarında fiilen çalışanlara aylıklarına ek olarak ayda 100, köy okullarında çalışanlara da ayda 150 lira «İlkokul öğretmeni ödeneği» verilir.

1 nci maddenin 2 nci fıkrası aynen kabul edilmiştir.

Tasarı ve teklifin 2 nci maddesi aynı mahiyette olup, aynen kabul edilmiştir.

Tasarı ve teklifin geçici maddesi aynen kabul edilmiştir.

3 müt ve 4 müt maddeler aynen kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmek ve Genel Kurulum tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Geçici Komisyon Başkanı
Adana
K. Sarıbrahimoğlu

Sözcü
Aydın
M. Ş. Koç

Kâtip
Sivas
A. Altay
İmzada bulunamadı

Konya
R. Üzal

Muğla
H. Baydur

Gümüşane
(Miktarı az buluyorum)
(Söz hakkım mahfuzdur)
% 50 sinin bırakılmasına
S. Savacı

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Eğitim ödeneği kanunu tasarısı

MADDE 1. — İlkokul öğretmen ve öğretmenlerinden (İlköğretim ve ilkokul müdürleri ve yardımcıları dahil) şehir ve kasaba okullarında bîlfiil çalışanlara aylıklarına ilâveten ayda 80, köy okullarında çalışanlara ayda 120 lira «eğitim ödeneği» verilir.

Son nüfus sayımına göre nüfusu (2 000) den az olan ilçe merkezleri de bu maddenin uygulanmasında «köy» sayılır.

MADDE 2. — 5 . 1 . 1961 tarihli ve 222 sayılı Kanunun 43 ve 45 nci, 31 . 3 . 1926 tarihli, 788 sayılı Kanunun 78 ve 79 ncu maddeleri ile 10 . 6 . 1949 tarihli ve 5442 sayılı Kanunun 13 ncü maddesinin (ç) fıkrası gereğince verilen izinler dışında her ne sebeple olursa olsun görevleri başında bulunmayanlara görevlerinden ayrı buldukları müddetçe birinci madde de zikredilen ödenek verilmez.

Hastalıkları sebebiyle işi başına gelmeyenlere, bu yüzden görevden ayrı geçen günlerin bir ders yılında toplamı 60 günü geçmemek üzere, eğitim ödeneği verilir.

GEÇİCİ MADDE — Birinci maddede sözü edilen eğitim ödeneğinin, 1964 bütçe yılına mahsus olmak üzere, % 50 si ödenir.

MADDE 3. — Bu Kanun 1 Mart 1964 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu Kanunun hükümlerini Maliye ve Millî Eğitim Bakanları yürütür.

30 . 11 . 1963

Başbakan

I. İnönü

Devlet Bakanı ve
Başb. Yardımcısı

H. Dinçer

Devlet Bakanı ve

Başb. Yardımcısı

E. Alican

Devlet Bakanı ve

Başb. Yardımcısı

T. Feyzioğlu

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

İlkokul öğretmenleri ödeneği Kanunu

MADDE 1. — Asıl ilkokul öğretmenleriyle, askerliğini yapmakta olan asıl ilkokul öğretmenleri ve köy öğretmenlerinden (ilköğretim ve ilkokul müdür ve yardımcıları dâhil) şehir ve kasaba okullarında fiilen çalışanlara aylıklarına ek olarak ayda 100, köy okullarında çalışanlara da ayda 150 lira ilkokul öğretmeni ödeneği verilir.

Son nüfus sayımına göre, nüfusu (2 000) den az olan ilçe merkezleri de bu maddenin uygulanmasında «köy» sayılır.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Tasarının geçici maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Devlet Bakanı <i>V. Pirinçcioğlu</i>	Devlet Bakanı <i>R. Aybar</i>
Devlet Bakanı <i>M. Ökden</i>	Adalet Bakanı <i>A. K. Yörük</i>
Millî Savunma Bakanı <i>İ. Sancar</i>	İçişleri Bakanı <i>İ. Seçkin</i>
Dışişleri Bakanı <i>F. C. Erkin</i>	Maliye Bakanı <i>F. Melen</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>İ. Öktem</i>	Bayındırlık Bakanı <i>A. H. Onat</i>
Ticaret Bakanı <i>A. Oğuz</i>	Sa. ve So. Y. Bakanı <i>F. K. Gökay</i>
Güm. ve Tekel Bakanı <i>O. Öztrak</i>	Tarım Bakanı <i>M. İzmen</i>
Ulaştırma Bakanı <i>İ. Ş. Dura</i>	Çalışma Bakanı <i>B. Ecevit</i>
Sanayi Bakanı <i>F. Çelikbaş</i>	Turizm ve Tanıtma Bakanı <i>N. Arduoğlu</i>
İmar ve İskân Bakanı <i>H. Mumcuoğlu</i>	